

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Тверезенко О.О.

*завідувач сектору використання та передачі прав
інтелектуальної власності економіко-правового відділу,
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8606-8679>*

СУБ'ЄКТИ, ЯКИМ НАЛЕЖАТЬ МАЙНОВІ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, СТВОРЕНІ ЗА ЗАМОВЛЕННЯМ

Українське законодавство закріплює принцип співвідношення права інтелектуальної власності та права власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено об'єкт права інтелектуальної власності (далі – ОПВ). Згідно з цим принципом відчуження матеріального об'єкта, в якому втілено ОПВ, не означає відчуження майнових прав інтелектуальної власності на цей об'єкт і навпаки (ст. 419 Цивільного кодексу України [7] та ч. 1 ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [3].

Даний принцип знайшов свій подальший розвиток в ч. 3 ст. 1112 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), згідно з якою «оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. При цьому майнові права інтелектуальної власності на цей твір залишаються за його автором, якщо інше не встановлено договором» [7].

Тобто, ч. 3 ст. 1112 ЦК України встановлено, що саме при створенні твору образотворчого мистецтва автору належать майнові права інтелектуальної власності на цей об'єкт. Аналіз ч. 3 ст. 1112 ЦК України дає підстави стверджувати, що вона не поширюється на створення інших (крім творів образотворчого мистецтва) видів ОПВ [6, с. 109].

Однак ч. 3 ст. 1112 ЦК України не узгоджується з ч. 2 ст. 430 ЦК України, згідно з якою «майнові права інтелектуальної власності на

об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта та замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором» [7].

Закон України «Про авторське право і суміжні права» частково врегульовує правовідносини щодо створення за замовленням творів у статті 33. У той же час не визначає кому належать майнові права на такі твори [3].

Ще одним законом, який регулює правовідносини щодо створення за замовленням ОПВ є Закон України «Про охорону прав на сорти рослин». У абз. 1 ч. 1 ст. 17 цього Закону встановлено, якщо сорт створено автором сорту за замовленням, то, в разі якщо договором про створення сорту за замовленням між замовником і автором сорту не передбачено інше, право на подання заявки на сорт належить автору сорту та замовнику спільно [5]. Це положення Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» узгоджується з ч. 2 ст. 430 ЦК України.

У той же час в абз. 2 ч. 1 ст. 17 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» встановлено, що «роботодавець (замовник) може передати право на подання заявки на сорт рослин на підставі закону або договору» [5]. Оскільки, як було зазначено вище, майнові права на відповідні об'єкти належать автору та роботодавцю (замовнику) спільно, незрозуміло чому саме роботодавець (замовник) може передати свої права іншій особі. Тобто виходячи з такої норми лише роботодавець (замовник) має права передати свої права на заявку. Таким чином, вважаємо, що до абз. 2 ч. 1 ст. 17 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» необхідно внести зміни, а саме слово «може» замінити словами «та або автор сорту рослин може (можуть)».

Ще одним законом, який регулює правовідносини щодо ОПВ, створених за замовленням є Закон України «Про архітектурну діяльність». До зазначеного закону у 2004 році були внесені зміни, якими у ч. 2 ст. 40 Закону України «Про архітектурну діяльність» встановлено, що «майнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта або замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором» [4]. Аналіз зазначеної норми свідчить, що була допущена технічна помилка, оскільки майнові права належать з однієї сторони

спільно автору і замовнику, у той же час вони належать автору або замовнику, що унеможливило наявність спільних прав. Отже, чинна редакція ч. 2 ст. 40 Закону України «Про архітектурну діяльність» не може бути застосована на практиці. У зв'язку з цим, необхідно керуватись загальними положеннями щодо визначення кому належать майнові права на ОПІВ, створені за замовленням, встановлені у ч. 2 ст. 430 ЦК України.

З метою усунення технічної помилки в ч. 2 ст. 40 Закону України «Про архітектурну діяльність» у цій частині слово «або» необхідно замінити словом «та».

Вважаємо, що запропоновані зміни сприятимуть усуненню суперечностей, які є в чинному законодавстві в досліджуваній сфері.

Як було зазначено вище, у ст. 1112 ЦК України закріплені певні особливості визначення належності майнових прав на твори образотворчого мистецтва саме авторів. Натомість щодо комп'ютерних програм та баз даних, створених за замовленням органів державної влади, в законодавстві встановлений протилежний принцип: права на такі об'єкти мають належати замовнику. Так п. 4 Загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2009 р. № 869, встановлено, що тендерною документацією та договором про створення програмного продукту повинне бути передбачено визначення, зокрема майнових прав державного органу на створений програмний продукт як на ОПІВ. «Договір повинен містити положення щодо належності державному органу майнових прав та прав інтелектуальної власності на програмний продукт, що створюється на замовлення державного органу» [1]. Зазначені положення набрали чинності 11.03.2016 у зв'язку з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 129 [2]

Таким чином, щодо визначення на законодавчому рівні суб'єктів, кому належать майнові права на ОПІВ, створені за замовленням, можемо зробити наступні висновки:

майнові права на ОПІВ, створені за замовленням до 01.01.2004 року належать автору, якщо інше не встановлено договором;

майнові права на твори образотворчого мистецтва, створені за замовленням після 01.01.2004 року належать автору, якщо інше не встановлено договором;

майнові права на програмний продукт, створений за замовленням органу державної влади після 11.03.2016, мають згідно договору належати такому органу;

майнові права на ОПІВ (крім творів образотворчого мистецтва та комп'ютерних програм, створених за замовленням органу державної влади після 11.03.2016), створені за замовленням після 01.01.2004, належать автору та замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором.

Список використаних джерел:

1. Загальні вимоги до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів : постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2009 р. № 869. Офіційний вісник України. 2009. № 63. Ст. 2217.
2. Зміни, що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 129. Офіційний вісник України. 2016. № 18. Ст. 742.
3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. ВВР. 1994. № 13. Ст. 64.
4. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20 травня 1999 року № 687-ХІV. ВВР. 1999. № 31. Ст. 246.
5. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21 квітня 1993 року № 3116-ХІІ. ВВР. 1993. № 21. Ст. 218.
6. Тверезенко Е. Регулирование законодательством Украины договорных правоотношений, касающихся создания по заказу объектов права интеллектуальной собственности. *Leges si Viata*. 2015. № 1/3. С. 108–112 (Республіка Молдова).
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. ВВР. 2003. № 40. Ст. 356.